

مقدمه

به دلیل اهمیت فعالیت های نفت و گاز در اقتصاد ایران یک فصل جدا از فصل های معدن و صنعت به اطلاعات آماری آن اختصاص داده شده است.

تعاریف مفاهیم

نفت خام: نفت خام آمیزه‌ای پیچیده از ترکیبات هیدروکربوری است که از مخازن طبیعی نفت در زیرزمین، در بعضی از نقاط دنیا استخراج می‌شود. نفت خام به‌طور عمده، متشکل از ترکیبات اشباع و غیر اشباع هیدروکربورهای آلیفاتیک و بعضاً آروماتیک می‌باشد. بجز هیدروژن و کربن که دو عنصر اصلی تشکیل‌دهنده نفت خام به شمار می‌روند، عناصر دیگری مانند ازت، اکسیژن، گوگرد و فلزهایی چون نیکل، سدیم، وانادیم و آهن به مقدار کم در آن وجود دارند. به همین جهت، نفت خام از نظر ویژگی‌های فیزیکی و شیمیایی بسیار متغیر است.

نفت سفید: نفت سفید برشی از نفت خام و متشکل از سه نوع هیدروکربور پارافینی، نفتینی و آروماتیکی می‌باشد. این فراورده به‌عنوان سوخت گرمایشی و سوخت مراکز حرارتی به کار می‌رود و یکی از مواد اصلی تشکیل دهنده سوخت جت است.

نفت کوره: نفت کوره از بازمانده تقطیر نفت خام در برج‌های تقطیر پالایشگاه به دست می‌آید. این فراورده به‌سبب دارا بودن هیدروکربورهای سنگین، به آسانی نمی‌سوزد و یکی از سوخت‌های عمده کشتی‌ها و واحدهای بزرگ صنعتی از جمله نیروگاه‌های برق به شمار می‌رود.

نفت گاز: نفت گاز فراورده‌ای است که بعد از برش نفت سفید به‌دست می‌آید و به عنوان سوخت ماشین‌آلات کشاورزی و صنعتی و سوخت تعدادی از وسایل نقلیه عمومی و تأسیسات حرارتی به کار می‌رود.

بنزین موتور: بنزین موتور آمیزه‌ای است از هیدروکربورهای به‌طور عمده حلقوی و ایزومره با نسبت‌های

متفاوت که برای افزایش درجه آرام‌سوزی آن، برخی از ترکیبات آلی به آن اضافه می‌شود.

سوخت جت: به‌عنوان سوخت موتورهای جت جنگی و مسافری به کار می‌رود که برحسب میزان امتزاج نفت سفید مرغوب با سایر فراورده‌های نفتی سبک (نفتا)، به صورت انواع مختلف تولید می‌شود و با اضافه کردن مواد افزودنی به منظور کاهش خوردگی و نقطه انجماد و ... تکمیل می‌گردد و در استانداردهای بین‌المللی به نام‌های JP_۴ و ATK معروف است.

گاز غنی (طبیعی): گاز تولیدی از منابع نفتی و گازی را گاز طبیعی یا غنی می‌گویند که به صورت "کلاک"، "همراه با نفت" (مانند گاز منطقه آغاچاری) و "مستقل" (نظیر ذخایر گاز سرخس و سرخون) قابل دسترسی می‌باشد.

گاز سبک: گاز غنی (طبیعی) پس از طی مراحل جداسازی و پالایش، به گاز سبک تبدیل می‌شود. منظور از جداسازی،

جداکردن مایعات و میعانات گازی از گاز غنی است.

گاز مایع: گاز مایع مخلوطی است از پروپان و بوتان نرمال که در اثر شرایط محیط و مصرف، نسبت حجمی این دو ماده در مخلوط تغییر می‌یابد و در تحت فشاری حدود ۱۰۰ تا ۱۱۰ پوند بر اینچ مربع، به صورت مایع در می‌آید.

تزریق گاز: به منظور حفظ مخازن نفت کشور و بهره‌برداری بهینه از آنها، اقدام به عمل تزریق گاز و یا آب به مخازن مذکور می‌گردد.

مشترک گاز: عبارت از شخص حقیقی یا حقوقی است که طبق روش پذیرش متقاضیان گاز، پس از تحویل مدارک مورد نظر و پرداخت حقوق و هزینه‌های متعلقه، مشخصات او در دفتر پذیرش اشتراک ثبت شده و شماره اشتراک به وی اختصاص یافته باشد.

مصرف‌کننده گاز: به مشترکانی اطلاق می‌شود که جریان گاز آنها پس از طی مراحل اشتراک‌پذیری، راه‌اندازی شده باشد.

انشعاب گاز: به خطوطی که برای ارسال گاز از خطوط انتقال، خطوط تغذیه و شبکه تا ایستگاه اختصاصی مشترک نصب می‌شود، انشعاب گاز اطلاق می‌گردد.

پلیمر: پلیمر با تشکیل مولکول‌های سنگین با کربن بیش‌تر از مولکول‌های سبک با کربن کمتر در ترکیبات هیدروکربورهای پارافین اشباع نشده ایجاد می‌شود. انواع پلیمرها عبارت است از:

الف- اساسی شامل: پلی‌اتیلن‌ها، پی‌وی‌سی، پلی‌پروپیلن، پلی‌استایرن، کریستال ملامین، پلی‌استرها (PET) و ABS.

ب- مهندسی شامل: پلی‌کربنات و اپوکسی.

ج- لاستیک‌ها شامل: لاستیک استایرن بوتادین و لاستیک پلی بوتادین.

شیمیایی

الف- پایه شامل: اتیلن، پروپیلن، متانول، بوتادین، برش چهارکربنه و بوتن ۱

ب- میانی شامل: اکسیداتیلن، اتیلن‌گلیکول‌ها، اسید استیک، استات‌وینیل، ئی‌دی‌سی، وی‌سی‌ام، اتانول‌آمین، دواتیل‌هگزانول و بوتانل‌ها.

ج- مواد معدنی شامل: کربنات سدیم سبک و سنگین، بی‌کربنات سدیم، آرگون، پرکلرین، اسید کلریدریک، کلر مایع، سود

سوزآور، آب ژاول و نیترات آمونیم انفجاری.

آروماتیک: هیدروکربورهای آروماتیک، هیدروکربورهای حلقوی غیراشباع می‌باشد که شامل یک یا چند حلقه بنزنی (حلقه ۶ کربنه با ۳ اتصال مضاعف در حلقه) است.

آروماتیک‌ها شامل: بنزن، تولوئن، مخلوط زایلین‌ها، پارازایلین، ارتوزایلین، اتیل‌بنزن، منومراستایرن و PTA سوخت

سوخت شامل: پروپان، بوتان، پنتان پلاس، پنتان، بنزین پیرولیز، رافینیت C۴، رافینیت C۶، C.F.O. و MTBE

کود و سموم و مواد وابسته

الف- کودها شامل: اوره، نیترات آمونیم، دی‌آمونیم فسفات و سولفات آمونیم.

ب- سموم شامل: آلاکلر و بوتاکلر.

ج- مواد وابسته شامل: آمونیاک، اسید نیتریک، اسید فسفریک، اسید سولفوریک، گوگرد و کلرواستیل کلراید.

گزیده اطلاعات:

در سال ۱۳۹۳، کل مصرف فرآورده‌های نفتی استان برابر ۴۴۳۱۱۵ هزار لیتر بوده، که بیشترین سهم مربوط به نفت گاز با ۱۹۱۴۹۶ مترمکعب می‌باشد. همچنین در سال ۱۳۹۳ مصرف بنزین ۱۵۶۲۷۲ مترمکعب بوده که نسبت به سال ۱۳۹۲ به میزان ۵ درصد کاهش داشته است. در سال ۱۳۹۳ تعداد جایگاه‌های مواد سوختی استان برابر ۴۳ جایگاه بوده که از این تعداد ۴۲ جایگاه خصوصی و ۱ جایگاه دولتی می‌باشد. همچنین تعداد پمپ بنزین و نفت گاز استان در سال ۱۳۹۳ به ۲۲۵ پمپ رسیده است.

۶-۱- مصرف انواع فرآورده های نفتی

سال وشهرستان	جمع ^(۱) متر مکعب	گاز مایع (تن)	سوخته های هواپیما (متر مکعب)	بنزین (متر مکعب)	نفت سفید (متر مکعب)
.....۱۳۷۵	۲۳۶۲۰۰	۱۲۵۰۰۰	×	۳۸۰۰۰	۷۹۰۰۰
.....۱۳۸۰	۴۶۶۱۵۲	۱۸۹۲۰۰	×	۸۰۰۰۰	۹۸۰۰۰
.....۳۸۵	۵۴۵۷۳۱	۸۲۷۱۸	×	۱۰۴۰۰۶	۱۲۵۸۴۷
.....۱۳۸۹	۵۳۵۹۴۲	۳۶۸۶۷	...	۱۴۳۰۶۱	۷۳۲۸۵
.....۱۳۹۰	۴۷۶۴۲۱	۳۱۸۱۶	۲۱۳۸	۱۴۲۳۹۹	۷۰۳۲۵
.....۱۳۹۱	۴۶۵۶۴۳	۲۸۸۴۶	۱۸۱۹	۱۴۶۴۱۸	۵۳۷۶۳
.....۱۳۹۲	۴۶۵۵۸۷	۲۵۰۰۱	۱۷۱۷	۱۵۷۲۱۳	۴۵۶۵۸
.....۱۳۹۳	۴۴۳۱۱۵	۲۲۴۵۹	۲۱۴۲	۱۵۶۲۷۲	۳۷۸۹۵
.....آبدانان	۲۹۸۴۲	۳۶۵۲	.	۱۰۲۲۰	۵۹۶۳
.....ایلام	۱۳۵۷۰۰	۶۶۳۹	۲۱۴۲	۶۹۰۴۵	۷۲۸۵
.....ایوان	۲۲۵۱۵	۳۱۶	.	۱۰۰۹۷	۱۶۳۱
.....بدره	۱۲۸۱۶	۸۶۵	.	۳۷۴۴	۱۱۷۸
.....چرداول	۴۶۴۱۲	۱۳۵۳	.	۱۲۰۲۷	۷۴۲۸
.....دره شهر	۲۳۷۸۹	۱۰۰۰	.	۱۰۳۱۳	۳۰۷۰
.....دهلران	۶۶۸۱۳	۴۱۳۷	.	۲۰۷۸۱	۵۰۱۴
.....سیروان	۴۷۷۹۳	۱۰۰۰	.	۵۸۰۷	۱۹۳۹
.....ملکشاهی	۱۶۰۹۰	۱۴۳۹	.	۸۲۲۲	۲۴۶۸
.....مهران	۴۱۳۴۵	۲۰۵۸	.	۶۰۱۶	۱۹۱۹

☞

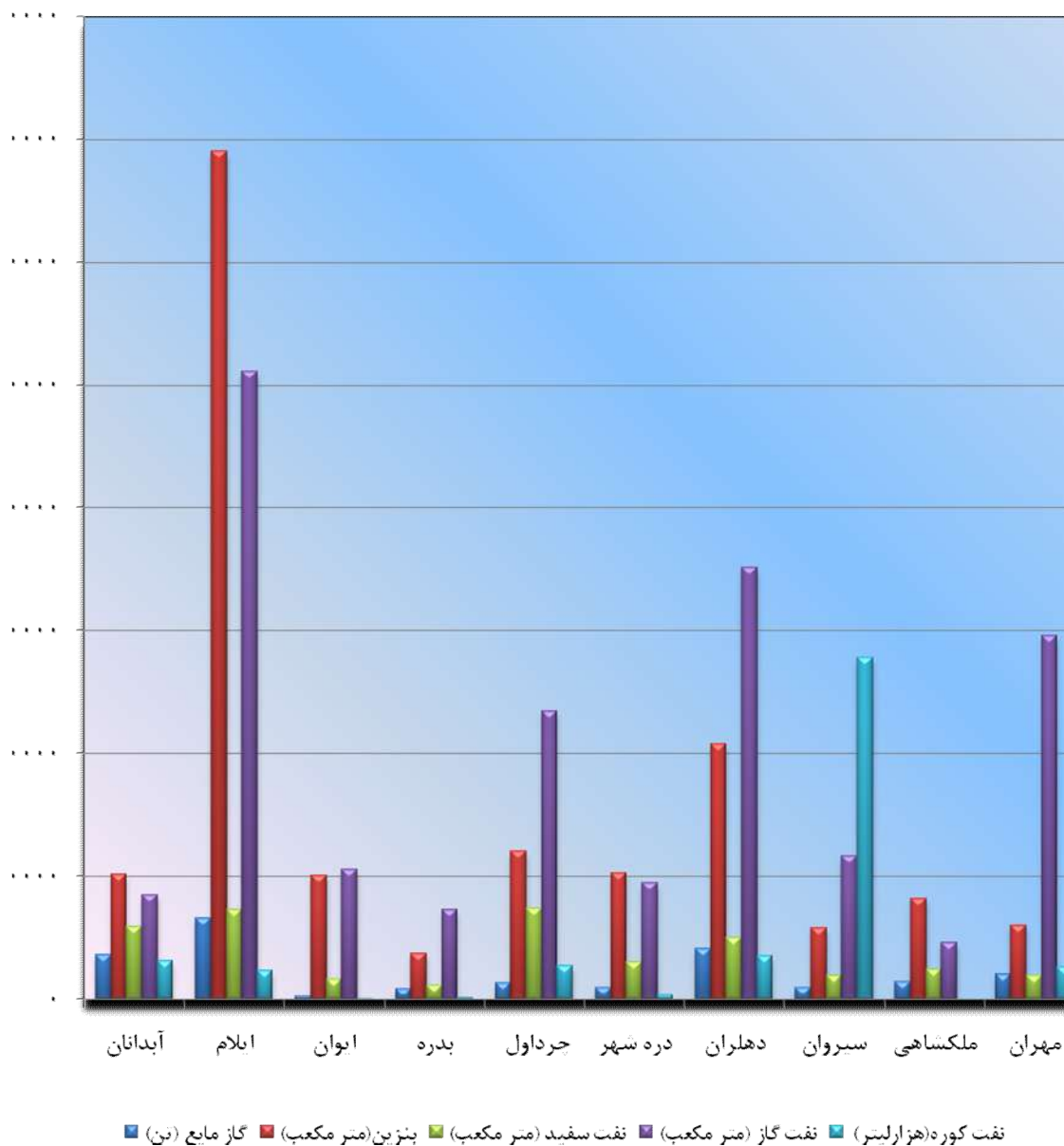
۱-۶- مصرف انواع فرآورده های نفتی (دنباله)

سال و شهرستان	نفت گاز (متر مکعب)	نفت کوره (متر مکعب)	روغن های موتور و صنعتی (متر مکعب)	قییر (تن)	سایر فرآورده ها ^(۲)
.....۱۳۷۵	۴۱۰۰۰	۷۰۰۰	۱۲۰۰	۱۲۰۰	...
.....۱۳۸۰	۱۲۱۰۰۰	۵۸۰۰۰	۳۲۰۰	۱۶۱۰۰	...
.....۳۸۵	۲۰۱۲۱۱	۶۸۳۴۵	...	۵۴۰۰	...
.....۱۳۸۹	۲۰۱۹۶۶	۹۶۹۸۴	×	×	×
.....۱۳۹۰	۱۷۶۶۳۸	۵۸۱۰۴	×	×	×
.....۱۳۹۱	۱۷۸۲۲۷	۶۹۲۶۲	×	×	×
.....۱۳۹۲	۱۹۳۴۴۱	۵۳۵۵۷	×	×	×
.....۱۳۹۳	۱۹۱۴۹۶	۴۲۷۳۳	×	×	×
.....آبدانان	۸۵۱۴	۳۱۰۰	×	×	×
.....ایلام	۵۱۱۴۶	۲۳۶۴	×	×	×
.....ایوان	۱۰۵۳۲	۷۸	×	×	×
.....بدره	۷۲۶۰	۱۵۰	×	×	×
.....چرداول	۲۳۴۵۴	۲۷۴۵	×	×	×
.....دره شهر	۹۴۷۱	۳۷۵	×	×	×
.....دهلران	۳۵۱۶۱	۳۵۴۰	×	×	×
.....سیروان	۱۱۷۱۳	۲۷۷۷۴	×	×	×
.....ملکشاهی	۴۵۹۴	۰	×	×	×
.....مهران	۲۹۶۵۱	۲۶۰۷	×	×	×

(۱) برای تبدیل واحد گاز مایع از تن به متر مکعب می بایست تن را در ۰.۵۶ ضرب نموده (ضریب حجمی متوسط گاز مایع) تا واحد آن به متر مکعب تبدیل گردد.

سرجمع سال ۱۰،۷۵ و ۸۵ بدون احتساب مصرف قییر است. ماخذ-شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی استان ایلام.

نمودار ۱-۶- مصرف انواع فرآورده های نفتی بر حسب شهرستان ۱۳۹۳

مبنا: جدول ۱-۶

۲-۶- تعداد مخازن و جایگاه های فروش مواد سوختی

تعداد جایگاه			مخازن مواد سوختی		سال وشهرستان
خصوصی	دولتی	جمع	ظرفیت (متر مکعب)	تعداد	
۱۱	۱	۱۲	۳۲۰۰	۶۳۱۳۷۵
۲۱	۱	۲۲	۴۸۰۰	۹۶۱۳۸۰
۲۴	۴	۲۸	۵۸۷۷	۶۵۱۳۸۵
۳۸	۱	۳۹	۱۱۶۰۱	۳۵۷۱۳۸۹
۳۹	۱	۴۰	۱۱۶۹۷	۳۶۰۱۳۹۰
۴۲	۱	۴۳	۱۱۶۹۷	۳۶۰۱۳۹۱
۴۲	۱	۴۳	۹۰۸۹	۲۴۸۱۳۹۲
۴۲	۱	۴۳	۹۰۳۰	۲۴۴۱۳۹۳
۴	۰	۴	۷۳۵	۲۸آبدانان
۱۰	۱	۱۱	۱۴۴۷	۲۸ایلام
۳	۰	۳	۵۲۵	۱۱ایوان
۲	۰	۲	۳۹۳	۱۲بدره
۵	۰	۵	۱۸۷۳	۶۱چرداول
۳	۰	۳	۱۰۲۰	۳۰دره شهر
۷	۰	۷	۱۳۶۰	۳۲دهلران
۲	۰	۲	۹۲۳	۲۶سیروان
۲	۰	۲	۱۹۲	۴ملکشاهی
۴	۰	۴	۵۶۲	۱۲مهران

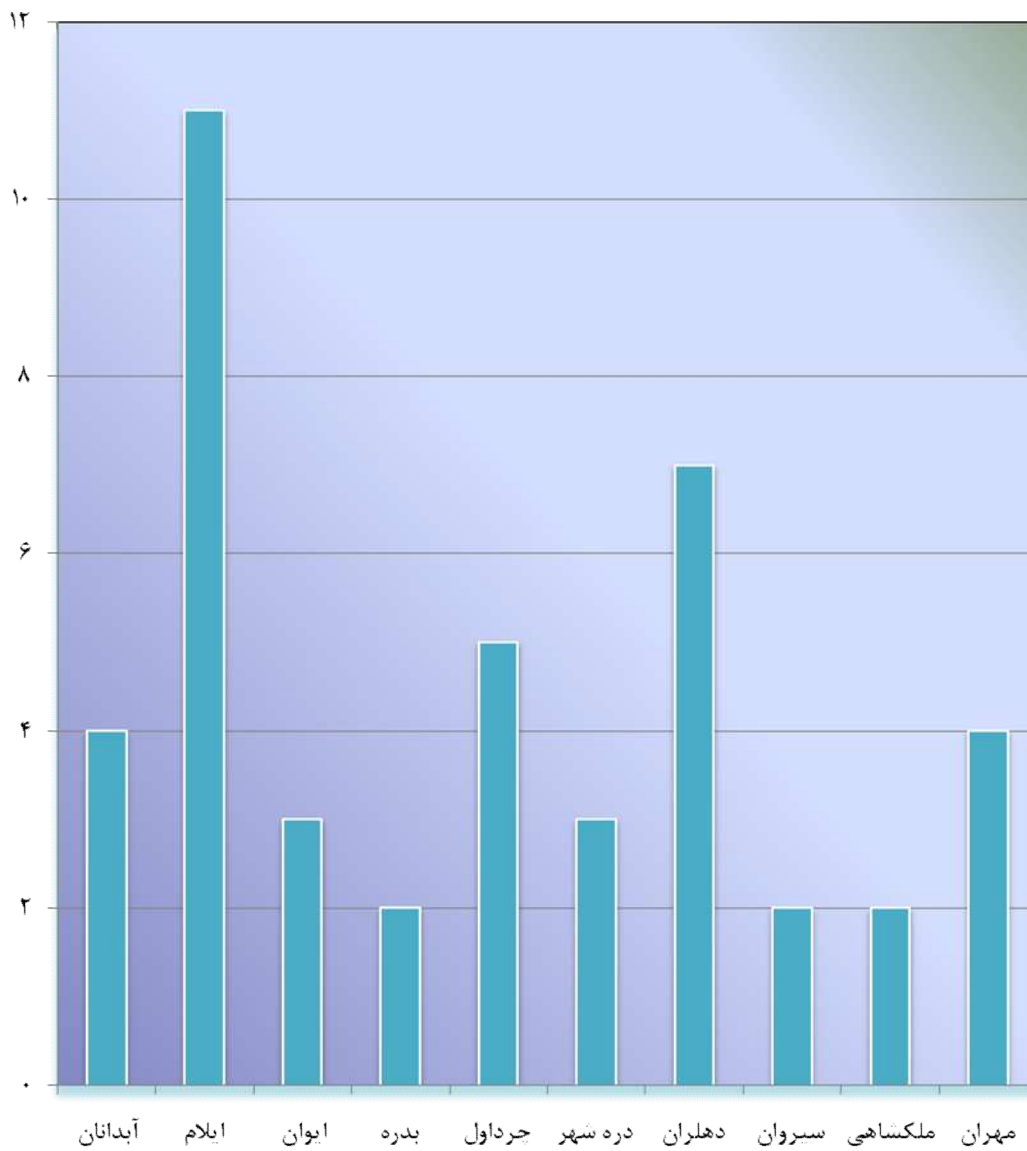

۲-۶- تعداد مخازن و جایگاه های فروش مواد سوختی (دنباله)

جایگاههای سوختگیری گاز فشرده طبیعی (CNG)	تعداد شعب فروش نفت	تعداد پمپ				سال و شهرستان
		نفت سفید	نفت گاز	بنزین	بنزین سوپر	
۲	۲۰۲	۱۵	۳۳	۲۷	×	۱۳۷۵.....
۴	۲۶۴	۲۲	۵۰	۶۴	×	۱۳۸۰.....
۶	۳۱۲	-	۶۵	۱۱۴	×	۱۳۸۵.....
۷	۳۲۸	۲۲۵	۸۶	۱۱۸	×	۱۳۸۹.....
۷	۳۱۲	۲۲۵	۸۷	۱۱۸	۲	۱۳۹۰.....
۷	۳۰۴	۲۲۵	۹۱	۱۱۹	۲	۱۳۹۱.....
۸	۲۶۱	۱۸۶	۸۹	۱۳۴	۲	۱۳۹۲.....
۸	۲۴۴	۱۸۶	۸۹	۱۳۴	۲	۱۳۹۳.....
۱	۱۵	۰	۸	۸	۰	آبدانان.....
۳	۵۵	۵۵	۱۸	۴۸	۲	ایلام.....
۰	۳۷	۳۷	۶	۱۱	۰	ایوان.....
۰	۶	۰	۴	۴	۰	بدره.....
۱	۵۰	۳۵	۱۲	۱۲	۰	چرداول.....
۱	۱۱	۰	۷	۱۷	۰	دره شهر.....
۱	۱۱	۱	۱۴	۱۲	۰	دهلران.....
۰	۱۸	۱۷	۵	۶	۰	سیروان.....
۱	۲۴	۲۴	۴	۴	۰	ملکشاهی.....
۰	۱۷	۱۷	۱۱	۱۲	۰	مهران.....

مأخذ- شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی استان ایلام.

نمودار ۲-۶- جایگاه های فروش مواد سوختی برحسب شهرستان ۱۳۹۳

تعداد جایگاه

مبنا: جدول ۲-۶

۳-۶- تعداد شهرها و روستاهای گاز رسانی شده و تعداد انواع انشعاب، تعداد مصرف کننده و مقدار مصرف گاز طبیعی

تعداد انشعاب			تعداد روستاهای گازرسانی شده	تعداد شهرهای گازرسانی شده	سال و شهرستان
صنعتی	خانگی، تجاری	جمع			
...	...	۳۵۱۹۴	۳۳	۸	۱۳۸۹
...	...	۴۷۲۴۴	۶۶	۸	۱۳۹۰
...	...	۵۴۸۷۹	۹۹	۱۰	۱۳۹۱
...	...	۶۴۲۲۵	۱۴۱	۱۵	۱۳۹۲
...	...	۷۲۶۷۵	۱۶۶	۱۶	۱۳۹۳
...	...	۴۶۷۲	۰	۰	آبدانان
...	...	۲۷۶۱۸	۱۶	۲	ایلام
...	...	۸۶۲۸	۴۲	۲	ایوان
...	...	۳۲۶۱	۱۵	۱	بدره
...	...	۷۵۵۲	۳۱	۴	چرداول
...	...	۵۴۰۲	۱۶	۱	دره شهر
...	...	۴۱۸۵	۰	۰	دهلران
...	...	۲۹۴۵	۳۸	۱	سیروان
...	...	۴۰۵۸	۳	۳	ملکشاهی
...	...	۴۳۵۴	۵	۲	مهران

۳-۶- تعداد شهرها و روستاهای گاز رسانی شده و تعداد انواع انشعاب، تعداد مصرف کننده و مقدار مصرف گاز طبیعی (دنباله)

مصرف گاز طبیعی (میلیون متر مکعب)	تعداد مصرف کننده				سال و شهرستان
	صنعتی	تجاری	خانگی	جمع	
۱۹۳	۷۱	۱۰۵۲	۴۵۷۳۸	۴۶۸۶۱۱۳۸۹
۳۴۸	۱۴۸	۱۵۷۴	۶۱۳۵۷	۶۳۰۷۹۱۳۹۰
۳۱۳	۱۸۳	۱۹۵۹	۷۲۶۴۰	۷۴۷۸۲۱۳۹۱
۳۹۸	۲۲۳	۲۲۶۸	۸۴۷۴۲	۸۷۲۳۳۱۳۹۲
۴۵۰	۲۷۶	۲۹۱۳	۹۸۶۷۳	۱۰۱۸۶۲۱۳۹۳
۰	۰	۰	۰	۰آبدانان
۲۲۷	۱۲۵	۱۸۶۲	۵۶۵۱۱	۵۸۴۹۸ایلام
۳۰	۵۱	۳۷۴	۱۲۱۱۲	۱۲۵۳۷ایوان
۶	۱۸	۵۷	۲۹۲۹	۳۰۰۴بدره
۱۴۸	۳۵	۲۳۳	۹۱۹۱	۹۴۵۹چرداول
۱۴	۱۲	۱۱۵	۷۵۹۹	۷۷۲۶دره شهر
۰	۰	۰	۰	۰دهلران
۶	۲۷	۸۷	۲۸۴۶	۲۹۶۰سیروان
۹	۲	۱۵۵	۳۹۴۲	۴۰۹۹ملکشاهی
۱۰	۶	۳۰	۳۵۴۳	۳۵۷۹مهران

در شهرستان های آبدانان و دهلران مرحله انشعاب (نصب علمک گاز) انجام شده است.

مأخذ- شرکت گاز استان ایلام